

СЕРДАЛО

СВЕТ

Советски Союз Коммунистически парте Нохч-Галггай областон Грозненски городской комитетий а Нохч-Галггай АССР Лаххарча Совет а орган
Орган Чечено-Ингушского областного, Грозненского городского комитетов Коммунистической партии Советского Союза и Верховного Совета Чечено-Ингушской АССР

№ 49 (2674)
Киранда
17
июнь
1962 шу
Мах 2 кеп.

КПСС Центральни Комитетон СССР Министрий Советон эггара хьалха динза даргдоацаш лерхI дулх, шура, хьайбашкара йоала кхыйола продукт алсамьяхара, хIанз хьахиннача кердача тороний лоархIам а беш, хIара колхозеи совхозеи кулгалхоша, берригача кьахьегамхоша хьадда план оттаелга.

(Советски Союз Коммунистически парте Центральни Комитетон СССР Министрий Советон Кхайкарал тIара)

Нолхозхошна, совхозий болхлошна, колхозийи совхозийи кулгалхошна, юрта боахама илмахошкен специалисташкен, производственни колхозно-совхозни управленей болхлошна, партийни комсомольскии организацешна, колхозийи совхозийи коммунисташкен комсомольцашкен, юрташкарча берригача кьахьегамхошна ду

Советски Союз Коммунистически парте Центральни Комитетей СССР Министрий Советей КХАЙКАРА

Хьамсара новкостий!

Дулхен хьайбай дайттан дIаэцара маьхаш лаххарча хьахьегамхоша соцам тIаийцаб хIанз дукха ха йоацаш Советски Союз Коммунистически парте Центральни Комитетон СССР Министрий Советон. Юртбоахама продукт алсамьяхара дIаэцара маьхаш лаххарча хьахьегамхоша. Партийи правительствон тийша яр болхлои классо, колхозий ахархоша, советскии интеллигенце из гIулакх динза даргдоацаш хилар кхеторхиларах а цар из мога-дергхиларах а. Иштта из да дир вай мехарча кьахьегамхоша. КПСС Центральни Комитетон СССР Министрий Советон решени мога а яь, советски наха хьахьайкадр, хьайкьо хьаллацарах чIоагIало а еш, колхозхошкен совхозий болхлоштен шойа торонех дикIагIа пайда эца а, бахархошта уж продукт шортта хилийти иш хургилоаш, цIоаккхаш дола дулх шурен сикха алсамданкха а могархиларах цIоаш тийша хилар.

Бежан, хьахкий, устагIан, оалхазарий дулха дIаэцара маьхаш юнкьера лархIаца 35 процент лаххардо кхы тIа а кердача ахчанца цIаа миллиард сом, е кьаьнарча ахчанца 10 миллиард сом, яьха да иш совхозахьаргIа колхозий дохдаш. Из, хьамсара новкостий, колхозни строяна деш дола доккха новкостал да. Цу цифра лоархIам дикIагIа кхетабара дагодохийта мегаргIа, 1953-ча шера юрта боахама дерригача доккхошна колхозашта тIаийоагIаш хинна дохдаш 50 миллиард сомал кIезигIа хиннигIа. Хьайта хIанз алхха дулха дIаэцара маьхаш лаххарча 10 миллиард сом совгIа ахча кхоач колхозашка.

КПСС Центральни Комитетон СССР Министрий Советон белгалданкхана даргдоацаш лерхI дулхен дайттан дIаэцара маьхаш лаххарча колхозаштен совхозаштен цеча материальни новкосталх алхха цIаа дакIа мара ца хилар.

Советски юрташкарча кьахьегамхошта дикIа ховш да, юрта боахам дегIабоалабелга ерригача партеи советски хьайкьо цIаккха а мел на долийташ ший теркаме лоаттаделга. Бюджеташ хедаш дола белгалара ахаш дукхагIа хиларал совнагIа, колхозашка кхы тIа а дикIа средстваш кхоач машинашта а производственни лоархIам болча кхьча товарашта а маьхаш лохдара цоташ.

ДIадахача шера маьхаш чухнаха даьхар юртбоахама машинашта, запасни оагIалашта, доагIара, оагIонаш елар подоходни налогана. Из баьхан долаш, шера лоархIам баь аьлча, 900 миллион сом юхедус колхозашта. Уьк шера юхье Советски правительствас решени тIаийцаб колхозашка йохкача тIаийоагIаш материальна, металл, металлоизделешта маьхаш чухнаха дакIа хьахьегамхоша, цунаха а 250 миллион сом юхедус. Цул совнагIа, хьайбашта капитални тIаийоагIаш хьайкьо кхы тIа а 210 миллион сом деннад совхозашта. ДоцIе, белгалхьаьча материальни маьхаш чухнаха дахарен хьайбай боахамашта аьча гIулакхашта хедо ахча тIаохарен цоташ юрта боахама дIахоч планаш лархIаьчул 1 миллиард 360 миллион (кьаьнарча ахчанца 13 миллиард 600 миллион) дукхагIа ахча.

Коммунизм хьайтIара йаламаш йохкача программа кхоачашьеш, мохн тIемах лорабара гIулакхаш чIоагIаш вай мохн боаллача хьаьлех аьта дацар кхы тIа а юрта боахама дахитIа миллиардш сомаш аьча лаха. ЦIаьбакьда вай пачаьхьаьхенна, партена, вай хьайкьо юрайир из лаха торонаш. Болхлои, гIулакхара нах, советски интеллигенци разьа хилар кхьметтелт шойа дезалий бюджетана кIезигIа-дукха эшал яь а, юрта боахама деш дола новкостал совдаккха, фермаш хьайтIаран царна механизаци яран, шортта доакIар хилийтира, тIехьара а дулх, шура, юртбоахама кхьйола продуктш сикха алсамьяхара гIодергола, шойа хьйгача кхьх хахулачуна дукхагIа материальни хьаьтIаьла эша хьайбай боахамашка болхлои хилийтира эша дикIагIа дола хьалаш йалацIе. Пачаьхьаькхено, дерригача вай хьайкьо юрта боахама деш дола новкостал доккха а хьаьлуш а да, хьайта цунах бокьонца бернат а дарда.

ЦIаьбакьда хIанз, дулха дIаэцара маьхаш лаххарчул тIехьагIа, машинашта, доагIара, запасни оагIалашта маьхаш чухнаха даьхачул тIехьагIа хьайбай боахам цу саьхьате рентабельни а хурбIа, дукха кьахьегам а боацаш гIулакхаш чIоагIа тоа а лурдIа, аьнна хийтача доккха гIалат хурлIар. Духьала дIаала деза, колхозий экономика дегIаьр, продуктш йоххилга алсамдалар алхха дIаэцара маьхашта мара ца дуваш бола нах юрта боахамашка болхлошта юкье кIезига ца хилар. Из-м бакьда, производствана материальни стимулаторни яра даькье кIезига лоархIам болаш баь дIаэцара маьхаш боарам. ЦIаьбакьда, гIулакх алхха лаххарча дIаэцара маьхеш тийша дитар производствана кхьйола ходам беш йола фактораш иньийлайтар, юрта боахам дегIабоалабара перспективаш на-рара ялийтар да.

ИштIарча уйлаьх доккха эе дала тарлуьрца колхозашта, юрта боахама даькье парте хьаьлхашна оттадаьх декIараш кхоачашьелга юхатоха тарлуьрда цар.

Из хилийти иш яь. Нагахьа санна шоашта деша новкосталх хоза хьаьлхашта пайда эца колхозаштен совхозаштен ца хойа, нагахьа санна хьайбашкара йоала продуктш алсамьяхара йола резерваш цар сикха оарцагIа ца йохье, тIаькха хьайкьо из тIаэцаргIац.

Цудухьа колхозхошкен совхозий болхлошкен, механизаторашка, специалисташкен илмахошкен, коммунисташкен комсомольцашкен, юрташкарча берригача кьахьегамхошна кхайкарал

де а, хьайбай боахам дIахо сикха дегIабоалабара даькIа тIехьаьда иш йоаца дешаш духьала дувца а лархIад парте Центральни Комитетон СССР Министрий Советон.

КПСС Центральни Комитетон СССР Министрий Советон эггара хьалха динза даргдоацаш лерхI дулх, шура, хьайбашкара йоала кхыйола продукт алсамьяхара, хIанз хьахиннача кердача тороний лоархIам а беш, хIара колхозеи совхозеи кулгалхоша, берригача кьахьегамхоша хьадда план оттаелга.

Цу плана ларде дилла деза ер декIар кхоачашьелга — дулх даькIа даькье хьаьлхара кIотало йоххилга, оаьча лыйтIа хIара 100 гектара лоархIаш 75 центнери юртбоахама кхьча лыйтIа 100 гектара лоархIаш 16 центнери дулх доаккхилга. Хьайта цу боарамга дIаьхьа даьнна боахамаш дIахочаьхана даргIац, шоллагIен кхоаьлIаьн етапашка—оаьча лыйтIа 100 гектара лоархIаш 100-и 150-и центнер дулх даькIаьхана.

Фу хийлга да дулх даькIаьхана хьадда план хилар хийлга? Из да, колхозийи совхозийи кулгалхой, производственни управленей болхлои, колхозхошкен совхозий болхлошкен цIаьхана боахамийи торонашка кIоаргIа хьаьна беза, июле, август, уьк шера тIаьдоагIаьча бетташфу де деза, 1963-ча шера фу де деза цар белгалданкха деза, аьхилга. Бокьонца лархIанза даргIац дулх даькIаьхана даькье хьаьлхара кIотало малагIа хана йоххилга, вешта аьлча, оаьча лыйтIа 100 гектара лоархIаш 75 центнери кхьча лыйтIа 100 гектара лоархIаш 16 центнери дулх мара доаккхилга, уьк шера а хьайтIаьхана шера а эггара тIехьаьхана мел хьайбаш доьстаьт иш яь, цу гIулакха мел а малагIа а доакIар эшаргIа, белгалданкха деза доакIар йалаьдара хьадда бекIотанкхана мала хурьга. Юрта боахамашка кьахьегамхоша чIоагIа даькIаьхана деза, хьайбай боахамашка де лархIа хIамаш хIара колхозаьн совхозаьн шортта доакIар хилча мара кхоачашьурдоаьцIаьт.

ДаргIара доакIарни хьайбай боахамашкарча халаьча балхашта механизаци яри — из я дукха а даргIа а дулх шурен яькIара лард. Алхха шортта доакIар хилча мара хила иш яь дулхен шурейиш шийга дIаьдоьд чухнаьх даькIар йалаьцIаьт, уж дукхагIа йоххилга, колхозийи колхозхош дохдаш алсамйоххилга. Колхозхош совхозий болхлошкен кьаьтаь деза, нагахьа санна хьайбай продуктш яьгара дIаьдоьд хIанзарча боарам тIа дусаь хуле, мела лаьххарча дIаэцара маьхаш а мел эшар дерг ца хилар. ДаькIаьхана деза, цIаьцIаьхана колхозашка хьайбай боахамаш хIанз уьк саьхьате лоьхара боарам тIа хилар а, кердача дIаэцара маьхаша а метта ца оттаьдеш, дулх даькIаьхана дIаьдоьд кьаьхегамаш доакIар геттара дукха хилар а.

Хаттар отг, фуд хIаьта де деза? Цу гIулаькха цIа мара никь бац — колхозашкен совхозашкен кьаьхегамаш оьсарле даькIаьхара никь, доакIар даргIа хилийтиран фермашта механизаци яьн никь бац из.

Белгалда цу новкIаь доьл дикIагIа дола боахамаш. Хьайбай боахамашкара дукха дохдаш хьаьхьаьхара колхозашта йоххкий торонаш хьаьл хIанз лелаш доьла дIаэцара маьхаша. Кьаьтаьдеш да, дулхен шурейиш шийга дIаьдоьд чухнаьх м хуьл дукхагIа хурбIа кердача дIаэцара маьхеш боала пайда.

Гой, шура кхайкарал а деш, цудухьа йох, юрташкарча кьахьегамхой, парте Центральни Комитетон СССР Министрий Советон: ДIаэцара маьхаш лаххардо, хьайбашкара йоххьаьх доккхош шийга дIаьдоьд чухнаьх даькIаьхара лоаттабелга кьIотало беррига лоархIам дIа ца баькIар совнагIа, духьала кхьча бекса, цу эггара лоархIаьмIаьн тIехьаьтIа иш йоаьшаш дола декIар а лоархIаш хьаьлхашка оттаду дулхен шурейиш центнерага дIаьдоьд кьаьхегам а средстваш кIезигIаьчара декIар.

Хьайбай боахам лаьхьара лоаттабелга кьIотало дикIагIа пайда эца беза юькIара хьайбай боахам дикIа лелачелга колхозийи совхозийи опыташ.

Юртбоахама лыйтIаь бIаь гектара лоархIаш 63 бежан да Запорожскии областас Васильевскии районьча «Перемога» яьча совхозе, хьайта дулх шурен йоххилга шерагара шерагIа алсам а доьх цо. ДаргIаьчара хьаьхкийи силосаьца хьайбаш кьаьбар, фермашка шера механизаци яь баьхан долаш шурейиш центнерага шийга дIаьдоьд алхха 6 сом 88 кепити мара даьцар укьаьца 1961-ча шера, хьайта из дIаьцIа хьаьлу мах 10 сом 60 кепити ба. ХIара шурейиш центнера тIара 4 сом пайда баьлар совхозе, хьайта дерригача хьайбашкара боахама баьйна пайда 153 эзар сом бар.

ХIара центнер дулха тIаьхетийтарга шийга дIаьдоьд 60 сом 10 кепити мара а доаьцаш, оаьча лыйтIаь бIаь гектара лоархIаш 209 центнер хьаьхкийи дулх даькIар совхоза Краснодарскии край Тимошевскии районьча «Кубань» яьча совхозе. Хьаьхкийи дулха центнер тIаьхетийтарга шийга дIаьдоьд 62 сом 44 кепити мара даьцар Ростовскии областьча «Гигант» яьча совхозе.

Вояа борьсаьбара гIулаькх дикIа вIаьтIехьаьхьаькхад Хмельницкии областас Дунаевскии районьча «Украина» яьча колхозе. Юртбоахама лыйтIаь 100 гектара лоархIаш 60 центнер гаргIа дулх даькIар 1961-ча шера, хьайта цIаь центнер дулх тIаьхетийтарга шийга дIаьдоьд 65 сом 32 кепити дар. ЮькIаь лархIаьча хIаране 280 килограмм гаргIа дозал а долаш йола 1.440 сыьгIа юьрта а яь пачаьхьаьхьенга ехкаь колхозе уьк шера пхе бетта.

Цу тайпара масалаш доалаьт иш яь мехнар-

ча кхьча районьшкар а. ДIаэцара керда маьхаш доьла хана мехка хIара зоне рентабельни хьайбай боахам хила а дулх шурен дукхагIа яькIа а иш йоаьл лерхI КПСС Центральни Комитетон СССР Министрий Советон. ЦIаьбакьда цу гIулаькха дикIагIа пайда эца беза колхозашкен совхозашкен йолаш йолча ерригача торонех.

Дулх шурен алсамьяьхьаьхара цу продуктш шохаша дIаьдоьд лоьхдара лоаттабелга кьIотало кертегIаьр фуд?

КПСС Центральни Комитетон СССР Министрий Советон хьаьлхга а дукхаьа белгалдаьхад, хьайбай боахамашка кертегIаьр доакIар да, аьхаш. ДоакIар хуле хьайбаш а хурдIа, дулх шурен а хурьга. Из бакьду дикIагIа доьла боахамийи масалаша а.

Оаьча лыйтIаь бIаь гектара лоархIаш 76 центнери кхьча лыйтIаь бIаь гектара лоархIаш 17 центнери дулх даькIар совхоза Курьскии областас Калиновна яьча юртаьх колхозе. Оаьча лыйтIаь бIаь гектара лоархIаш 91 центнери кхьча лыйтIаь бIаь гектара лоархIаш 19 центнери дулх доаккхилга колхозе уьк шера. ЛыйтIаь бIаь гектара лоархIаш 527 центнер шура яькIар совхоза. Юртбоахама лыйтIаь бIаь гектара лоархIаш 575 центнер шура йохкIаьх колхозе уьк шера.

Уьк толамаш даьчара эггара хьаьлхара баьхан да хьаьхIаьл, шекIара свекла, кхьйола маьхьара култураш дIаьра цоташ колхозаьга шортта доакIар хилар. Оаьча лыйтIаь 20 процент лыйтIа хьаьхIаьл дIаьра кьIотастаьд колхозе уьк шера, хьайбашта лархIа дIаьйиьни 248 гектар шекIара свекла, 60 гектар морковь, 256 гектар доакIара бобаш. 322 гектар я артеле горох. ХIара гектара тIара 700 центнер хьаьхIаьл а йоххаш дола сийна гIаьдамаш, 350 центнер шекIара свекла, 270 центнер морковь, 24 центнер доакIара бобаш яьчара кьIотало лоаттабелга баь колхозхой. Цу торо хулийтаргIа доакIар култураш дIаьйиьн лыйтIаь хIара гектара тIара 9—9,5 эзарел кIезигIаьл йоаьш доакIарийи еднийташ яь.

Оаьш доьла лыйтIаь гектара тIара боахамга масса доакIарийи еднийташ кхоач а, хьйгIаьл кхьх эггара дукхагIа доакIар лур малагIа култура я а хIара колхозеи совхозеи лерхIаьр доьла тайпара оттаь деза вай гIулаькх. Алхха ишта мара торо хурьгаь колхозийи совхозийи бокьонцаь ганз йолча хьаьхкийи, шекIара свеклай, горох, кхьйолча маьхьара културай бе боагIаьча тайпара хамбе.

Уьк бIаьстни дикIа кьаьхьийгаьд юрташкарча кьахьегамхоша, КПСС ЦК мартовскии Пленумаь решенеш кхоачаш а еш, оаьча лыйтIаь структур эьргалькхай дукхаьча колхозашкен совхозашкен, тIаьгIаьр дIаьхьаьш бокх травопольскаь юхедисараш.

Уьк шера 34 миллион гектарал совгIа лыйтIа дIаьлваьц вай мехка хьаьхIаьл дIаьдахача шераьчул 10,7 миллион гектар дукхагIа. 8 миллион 590 эзари гектар доьла лыйтIа яьла лархIа хьаьхIаьл кьIеь. Хьайбашта доакIарийиьна 2 миллион 680 эзари гектар шекIара свекла кийнаь — 1961-ча шераьчул 2,2-за дукхагIа. ДIаьйиьнаь 4,5 миллион гектар горох 700 эзар гектарал совгIа бобаш.

Из дикIа да, ЦIаьбакьда дIаьлх лыйтIаь шераьдо шекIотастаьд кьIоталоьлаш доакIаьр лыйтIаь доакIар. Дукха хьаьхIаьл дIаь иш яь, цIаьбакьда, дIаьдахача шераьчIа цIаь йолча областашка санна, гектара тIа 100—120 центнер силос йолаш мара уж ца хьувьте доакIар шортта хурдIа ала иш яь. Цудухьа хьаьхIаьл а йоххаш дола гIаьдамаш, шекIара свекла, морковь, горох, доакIарийи бобаш дикIагIа хьувькаьлгIа хIанз хIара колхоза, совхоза кертерча декIарех цIа да. Партийнии организацешна, боахамийи кулгалхоша, специалисташна хаьча дикIа болх бе беза, хьайбай боахам сикха айбелга, эггара хьаьлх дукхагIа яьл даькIаьх, хьаьхкийи, шекIара свекла, бобай кхьча културийи хьувькам сикха лаьхьаьх тийша доьлх беррига колхозхой, совхозийи беррига болхлои дIаьхьаьбергоьлаш.

Хьайбай продуктш яьчара кьахьегамаш оттаьд декIараш кхоачашьара мел доакIараш эшаргIа лархIад юрта боахама болхлои зонаьлн совхозашка. ХIанз доакIараш дукхагIа даьчара бокьонца лоархIаьш де деза хIара боахаме.

Мехка дукхагIа йолча районьшкар дикIа хьаьлаш эттаьд хьаьхIаьл, шекIара свекла, кхьйола култураш хьувькаьр. Болх дикIа бича йаьлаш де иш яь хьайбашта йана эша доакIар меттел, кIезигIаьла даьле а цIаьн шераьх шераьх кхы а кьIоталоьла дукIаьр.

Лакхара хьувькам кьаьбара тIаьгIаьр хьаьна кьаьхьаь деза, вIаьтIаьхьаьхьаь деза дIаьйиьна културашта дикIа гIулаькх дIаьла, эггара хьаьлх хьаьхIаьштен шекIара свеклане. Колхозийи совхозийи производствана цу лоархIаьмIаьчIаь участкIара обьектиьна дIаькIаьх еза. Хьаьхкийи шекIара свекла хIара гектара дикIа гIулаькх дергдолаш да хила веза. ДIаьйиьна уьк еррига дикIа култураш механизаторашта дIаьчIоагIаьл дIаьгIаь лоархIаьмIаь да, дIаьйиьна културай мугIаьрашта юькье цIаьна болх белга вIаьтIаьхьаьхьаь деза.

Цу културай хьувькам лакхбеш хьйгIаьчIа кхьх кхы тIа а мах лурьгоьла система колхозашкен совхозашкен оттаьлаьтIаь могоьд КПСС Центральни Комитетон СССР Министрий Советон. КьIоталоьлаш хьаьхкийи силос шекIара свеклаь хилча, колхозийи совхозийи торо хурьга хьайбай продуктш яьчара дола докхийи кьIоталоьлаш балха юькьаьхьаь. Парте Центральни Комитетон СССР Министрий Советон юрташкарча коммунистийи комсомольчийи, берригача

колхозхойи совхозий болхлои тернаь тIаьхьаьхьаь танзаь баргоьлаш лерхI цу торонаш.

Эггара хьаьлх, чIоагIаь хьаьхьарч бобара никь лыйтаьцаь баргоьл. Хьаьхьаь сикха дегIаьдоьлаш хьайба да. Чу а оттаь тоаьра мел эш хьаьхкийи хурьсак геттара сикха хьаьхIаьл иш яь. Украина, Белорусе, Прибалтийскии республикаь, КьIаьбаседа Кавказа районийи, центральни-черноземни центральни областей, Сибирейи, Российскии Федерацияь кхьча районийи колхозийи совхозийи хьаьхьарч дIаьчара йохкIаь опыт яь. Цу районийи кьахьегамхойи силос декIар да, кIезигIаьла яь а цIаьн-иш гектара оаьхама лархIаь 100 килограмм гаргIа дозал дола цIаь хьаьхьаь чуоттаь тоа а яь пачаьхьаьхьаь йохкара тIехь кьIоталоьлаш.

Хьаьлх латтача боахамаша толамца кьIоташь ду из декIар. Масала, Киевскии областас Гребенковскии района колхозаша уьк шера кьIоташ дукхагIа доакIаьр дIаь хьаьхьаь дулх. Шера цар чуоттаь тоаьргIа 28000 хьаьхьаь — хIара гектар оаьхама цIаь хьаьхьаь. БIаь гектар оаьхама лархIаь районь колхозаша доакIаь хьаьхьаь дулх 67,8 центнер хурдIа.

Дулх дукхагIа даькIаьра лоархIаьмIаь кьIоташь ба бона дикIагIа кьIоташь, хьайта ишта оаьхьаьр дукхагIа дебаьделга. Мехка ерригача зонаьш дикIа хьаьлх а торонаш а яь уж даькIаь продуктивность йола боахамаша доакIаь дегIаьдоьлаьдара.

Российскии Федерацияь йаьрча лыйтIаь доаьчIаь зонаь, Украина Полесень хьунаьренейи, Белорусскии ССР, Прибалтийскии республикаь колхозийи совхозийи дикIа йалаьм а боахамаша а хьаьлх да лакха продуктивность йола дукхаьхьаь романовскии хIа леладара. ЦIаьбакьда, тIехьаьчара шераьшIаь цу боахамаша даькIаь тIаьбонийи тернаь кьIоташь тIаьбонийи йоххашIаь Ленинградскии цIаьйолча кхьча областашка чIоагIаь кIезигIаьлIаьтIаь да, устагIан дулх, тIа, кьаьхькийи доаьхилга. ЦIаьйолча колхозашкен совхозашкен хIа леладу фермаш дIаьхьаь.

Уькхьаь, дукхаьча кхьча районьшкар а санна, дукхаьча кулгалхоша, специалисташка хьаьхьаь лерхI лыйтIаь дукха ахаро жа дебаьдара новкIаьле ю аьхаш, гIалат долаш да жа доаькIаь йоххкийи йалаьм аренаш ца хилча уж дебаьд иш яь хийлга а.

Илмай учрежденейи опытоьн хьаьлх латтача боахамийи практикоьн тешавеш хьаьхьаьхьаь лакхара хьувькамаш душ йола култураш — хьаьхIаьл, шекIара свекла, горох, доакIарийи бобаш — дукхагIа дIаьрах жа сикха дебаьдари, жена продукциь яькIар лард кулгIаь, цу гIулаькха хIанзаь даргдоьла хьаьлх цар йалаьцIаьлгIаь.

Хьаьлх латтача колхозийи совхозийи опытоьн хьаьхьаьхьаьхьаь, бобакх, кхьча културейи пайда а йаьш силосаьца кьаьб доьлаьлгIаь, дукхаьча областашка лыйтIаь аьха хиларо, толамца жа дебаьдара новкIаьлеш еш ца хилар. Алтайскии край «Страна Советов» яьча колхозеи «Степной» яьча совхозеи, Ставропольскии край «Россия» яьча колхозеи «Советское Руно» яьча совхозеи, Воронежскии областас ТимирязевскIаьх колхозеи, кхьча боахамашка кьIоталоьлаш хуьл 5—7 центнер хьаьхькийи, хьаьхькийи-бобайи силос шера цIаьн устагIана. Цу торо хулийтIаь жа дебаьд. Масала, «Страна Советов» яьча колхоза ит эзарел дукхагIа жа да. Эр цу чакьдоьлаьча хана хIара оаьхама гектара хьаьлхца устагIа хурьгоь колхозе.

Дулх, шура, кхьйола продуктш дукхагIа яьчара бола бокх кьIоташь хила безаш ба целини районийи колхозашкен совхозашкен хьайбай боахам дегIаьбоалаьбара. Хьаьлхара етаьл целини боахамашта хьаьлхашка кертерча декIар лоархIаш оттаьдIаьр — целина карьерзаьлгIаьн мехка даргIа яьл лугIаь. ЦIаьбакьда, хIанз алхха яьла боахамаша лелабеш де иш яь целине. Яьл дукхагIа даькIаьхьаь цIаьна укьаьхьаь сикха дегIаьх беза хьайбай боахам. Боахамаша цIаь даькIаь дIаькIаьхьаьр докIаь эе де тарлуь производствана, хьайта мехкаь дIа ца кьIоташь юсаргIа дукхаь хьайбай продуктш. Уькхьаь торонаш а дукхаь бекана, устагIана, хьаьхкийи, оалхазарийи дулх даькIаь.

КПСС ЦК-аси СССР Министрий Советон вIаьтIаьхьаьхьаь да магийта мегардоьлаш а лоархI дулх шурен целини край совхозашкен колхозашкен 1961 шера, 1955 шераьчул 11 процент мара дукхагIа ца даькIар, хьайта 1960 шераьчул кьIметтел кIезигIаьлар а. ДIадахача шера 49 эзар устагIана кIезигIаьлар а. Краьча совхозашкен колхозашкен 642 совхозаь жа ца леладеш 113 боахам ба.

ЦIаьбакьда, хьаьлх латтача боахамаша хьайбай кхьча тайпаьшта нийса чIоагIаь дIаькIаьхьаьл, докхийи пайдаш доаь цу даькIаьра. 1954 шера йиллаьча «Самарский» яьча совхоза 40 эзар гектар гаргIа оаьхам да. Шу доьлаьча хана 20 эзар совгIа устагIа бар укьаьца. 1961 шера жа леладараь баяна пайда 50 эзар сом хилар.

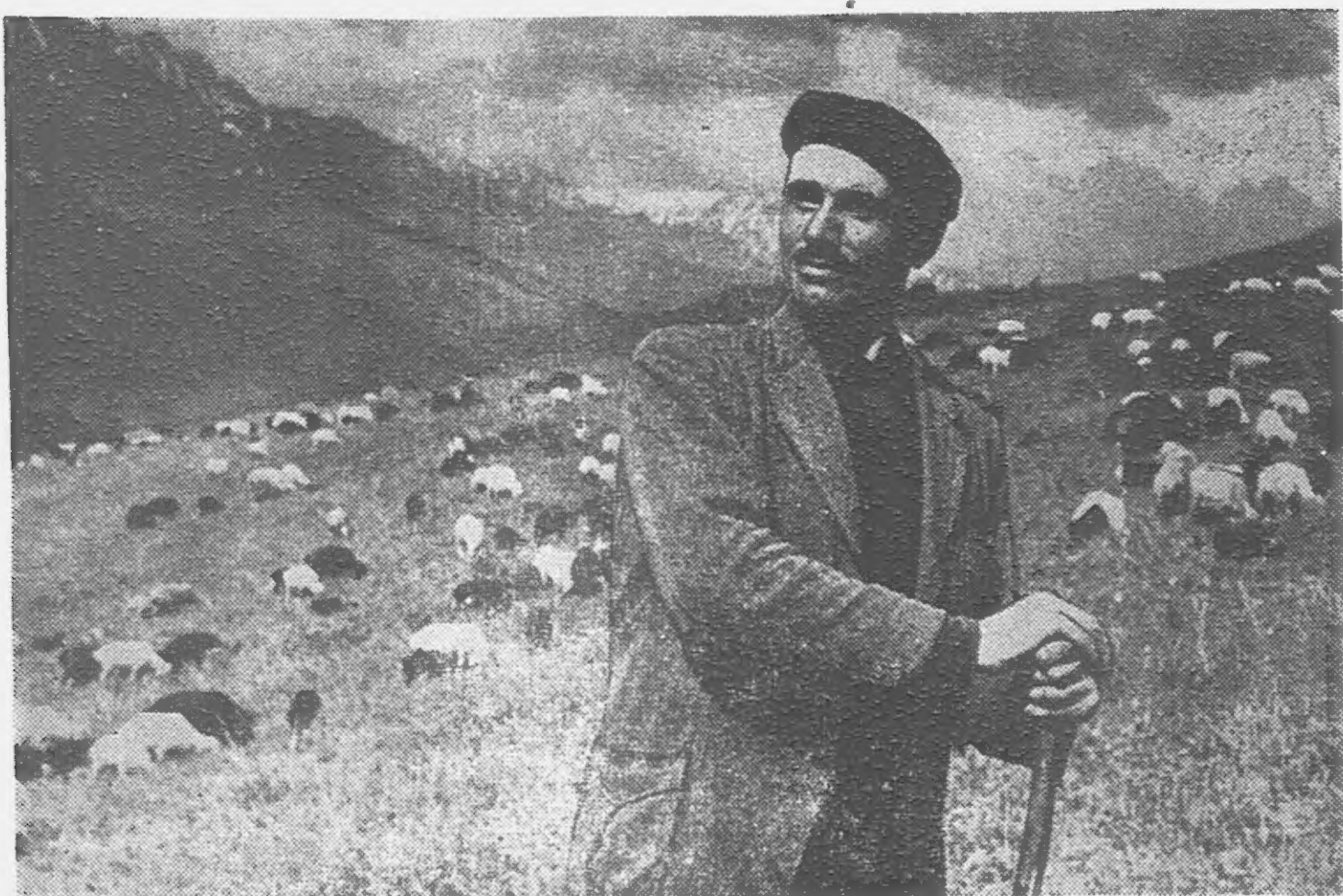
ХIара боахаме бокьонца уйлаь еза, цигарча зоне малагIа тайпа доакIараш, малагIа рационаш хилча даькIаь иш яь эггара даргIа дола бекана, хьаьхкийи, устаг

(Йистедоалар. Долалур 1-гіча оагіо тіа).

ЗА ХЪАЛЪБЕЛГА.

Бригадашка хиннача совхоза къахъ
гамхой собранешка дийца а дий
тIанийцад декхараш.

ДукхагIа дулх, шура, тха

Вай республикерча колхоза-иен совхозашен кьаста дукха жай доаханы дахитад ухк бIа-сти лоамашкарча даьгIенашка. Гонга гIолла йоагIаш башка-ди-на лоаман буц, мала шовда, цIе-на фо—цу дерриганеша накта тоадолийт хьайбаш.

Кхо-диз шу хьалха бIае сов-га устайен 16 бетта етти мар-бацар Первомайски района Орд-жоникидзе цIерашча колхоза. ХIанз—цаи ахи эзар устайа, 160 бетта етти дерригаш а дIа-лархIаца 450 бежан да цун.

Алхха Мужеца хинна Iац Орджоникидзе цIерашча колхоза боахм. Колхоза дукхагIа до-ла жай доаханы лоаман даьгIе-нашка кхоабаши да. Лоам хьалхейш латт ши бIае бежана лархIа база.

Доахан кхабара башка-дика

моттиг-я из база хьалхер. Юхе-гIолла доагIаш хий да, мича хана а доахан доакъарийа Iа-лаше йиш хургIолаш. хьах-ка шортта цонаш я.

Кхы а ланхIаца даьгIе-нашка доажаду колхоза жа. Ухк шера дукхагIа дола жа Iай а лоам дита соцадаьд колхоза. Царна лархIа дика базаш хьалхейш. Тахан-кхоана мангал-хой а боалабеш хьакоацарга жа ферма заведующи Оздобе Асхьаб.

Шортта йол хьокхергIа цар. Жа лоам кхоабаши хилча дукхагIа шийга дIабода мах пхезза кIезигагIа хурба, йоах кьонаца жа Iуно Хазбиев Исраила, — цудуха аз сай Iул-а Iа даккха лоам соцаде лархIа.

Иштта Iа даккха лоам соца-

деш да колхоза кхо бIае бежан кхы а.

ДIадахаца шера районе эгIа-ра кIезигагIа бар Орджоникидзе цIерашча колхозе дукхагIа ший-га дIабода мах. Устайен дукха килограммаша 1 сомн 10 непи-ти бежан дукха килограммаша 79 непити бар из. Ухк шера из мах кхы а кIезигагIа хилийта лерхI колхоза хьайбаш леладер-аша.

Шой беррига низ оарцагIа а баьккха, лоамашкарча IаьхIа-ца даьгIенех махулла дикIагIа пайда а эшаш, дукха эаца Дав-хенна дукхагIа дулх, шура, даьтга, тха далара кьахейш ба Орджоникидзе цIерашча колхоза хьайбаш леладераш.

О. БУЗУРГАНОВ.
Сурта гIа: колхоза вокзакIа вола жа Iу Оздобе Махьмад, Д. Василько сурт.

Пайда эца лоаман даьгIенех

Юртбоахама производство ланхIаца, кьастаца а хьай-башкара йолаа продукция алсам-ьякхарча керда торонаш лехаш а царех пайда эшаш а ба Урус-Мартана района «Го-рец» яхача совхозера кьахей-гамхой.

Хьайбашкара йолаа про-дукция алсамьякхарча шерага-ра шерага дикIагIа пайда эц саха лоамашкарча даьгIенех. Ухк шера лоамашкарча даь-гIенашка доажадеш 2.400 совга бежан да совхоза.

Лоамашкарча даьгIенашка хьайбаш доажадеш мел пайда-не гIулаш да геттара дика хьахейш цу хьайбашкарча хIанзача хьало. Шортта буц йолча цу даьгIенашка дажа хьайбаш сикха тоаду. Дий-нах-бус юкьгIера лархIаца хIара бежана 800—900 грамм а кхы дукхагIа а дулх тIахет, хIаьта дулха цент-нерага шийга дIабода мах дукха кIезигагIа а хул.

Лоамашкарча даьгIенашка доахан доажадеш дика вIаш-тIехдакхар бахан долаш Исаевен Тугиевни Iулашша дулха центнерага шийга дIа-бода мах планах лархIац 60

сом хиннаца метте 38 сомага кхоацаш лохбелар 1961-ча шера. ХIаьта ухк шера из мах кхы а чухнах баькхара а, хIара хьайбана дийнах-бус тIахетта дулх совдакхара а тIагIертта кьовсам доаттабеш а ба ухк.

ХIанз тха совхозера хьай-баш леладераша шойта хьалхашка оттадаь лархIа-хара декхар да бIарччаца шера лоамашкарча даьгIенашка хьайбаш доажадеш вIаш-тIехдакхар. 1960—1962-чен шерашиха тха совхоза 500 хьайба Iа доакхаш лоамашка хилора хьахейшад бIарччаца шера хьайбаш цу кхаба торо йолга. Ухк шера 1550 хьайба лоам кхаба лархIац оаха. Цудуха 800 бежана лархIа помещени циг хIанззе а хьалхей йолаен-ный совхоз. ХIаьта Iа хьаотта-лехьа 1550 бежана кхоачам хилал божалаш хьалхергIа цига.

Техьа тIаьоагIаца хана 6 бетта тIех мел даьнна дерига катий хьайбаш лоам кха-ба лерхI совхозо. Цунах тхо-га торо хургIа катийча хьай-башта гIулаш дара специали-

заци е, совхоза отделенешка доакъар кходе, хьайбана дулх тIахетийтарга дIабода мах лохе.

Лоамашкарча даьгIенашка хIанз булалаш латтача наьтIо-ийш хулийтаргIа, цига хьай-баш доажадалар совнагIа, лоамашка хьаька а хьаьхаш, совхоза отделенешка йол Iо-кхаша а, ахан хана, катий доахан кхашаца Iа Iеш, дегIаш дола доахан а лоамашка кха-ба.

Лоамашкарча хьалех йол хьаьхара балхашта механизаци йр бонка лархIац болаш гIулаш да. Совхоза лоамаш-карча цонашка йол хьаьхаш машинаш, йолхингаш, трактораш лелаш хIанз. Лоамашка йол хьаьхарилоац агрегатта тухам беш я хIанз хьайба боахама гIулашаш. Йомадеш йола Грузински институт. Уж тайпа машинаш эца а уж Грузинча пред-приятеша хьалхей вIаштIех-даккха а деза вай республи-ке.

Б. ЯКАЕВ,
Урус-Мартана района
«Горцы» совхоза кертерга зоотехник.

Дийнахь бус... цхьа гектар

Чуэца дезаш 5,5 эзар гек-тар совгIа ба бола ялат да «Надтеречный» совхоза, цунаш шир совгIа гектар мукх а болаш. 10-ча ионе мукх хьа-кха болабеш. Юхье денз дика толамаш доах хьалха латта-ча механизаторша. Хьаька а хьаьке 30 гектара гIара мукх касарех Iобулл цхьаьоагIац от-деленерча жатна машиниста М. Шатугева, хIаьта шоллагIаца от-деленерча Музыкаев Увойса — 30—35 гектара гIара. Касараш хьал а эшаш оардильта геттара дика леладу шоллагIаца отделе-нерча комбайнера Джанхотов Иаьлас. ЦIанкха ца соцаш, цIе-на, ца пархашш нийсаца мугIа-рах Iодеханш бу бо болх.

Цхьаьаьтда, совхоза механизатораш берригаш-м бIац ялат чуэцара балхаш иштта дика деш. Кхашка хоалу кертерга кхоачамбоацараш иштта да: жатнашен комбайнераш дийнахь, а бус а болх белга вIаштIехдак-кхад, болх ца беш машинаш сецаш моттигаш дукха я, ялат дукха доаду.

Ка бола ялат чуэцара болх кьастаца во лел кхоагIаца отделе-не 5-чен 6-чен бригадаш-на. Ухказа вIалла а кийчо яьц йоацаша Iодужадаь ялат чуэца-ра. Иштта дукха ялат уллий-сIа бIах болх баьт тьаькх гектар хиллал йолча уткеш. Из аллийса ялат жаткаца а йол хьаькхача машинаца а цIендаь хьаьхейшIа дагдадохаш сар вац. Хьаькха касарех Iобилла мукх а бIах оард. Негадэ Iо-кийсача ца пархашша дукха да цIендаь фийгаш хьа ца доахаш а е вIалла ца оардаш а наанш.

ТехникагIа лертгIа болх бай-тара даькх дукха кхоачам-боацараш да цу отделе-не 6-ча бригаде а. Йоксийн йоацаша участканиа вIалла баьхан а доацаш кхашна IхорагIа лоац-ца касараш Iодех жатнаша, цу зIамангача цIегилгаш тIа робаха безаш хул комбайнаш. Комбай-

най кьаьгеама овсарле лохьо-цу гIулаш. Цар балха овсар-ле иштта лохьо бункерашкара ялат комбайн йоддашеша а дIаьхуьхIа лертгIа вIаштIе-хьа ца дакхаро а.

Кхашка ца токораш латт. Кхашкара ча дIа а даькхаш, шоллагIа хьаькIаш дIаера из латта кийчедеш дац, иштта 1200 гектар хьаькIаш дIае эшаш совхоз йоллашеша а. Сов-хоза кертерга агроном тов. Будыгин цу деша вIалла саго-та а вац.

Ялат чуэцара балхашта тех-ника кийчедеш а во вIаштIех-даккхад. Масала, кхоагIаца отделе-не IхеллагIаца бригаде 14-ча ионе болх ца беш лавтар 4 комбайн. ДIагIадахар тхо Ази-ев Зайнде агрегатана.

— ХIана латт шо? — хавт-тар оаха.

— Тахан Iурра кхыча участ-кера 6 гектара гIара мукх арда а аьрдаь хьаькхад тхо, — йоах цу агрегатацарча трактор-иста И. Данилченко, — хIаьта ухказара участок хьаькхо-астарга хьаькхаш тхо латта кхо саьхат совгIа хьа.

Иштта из баьхан долаш болх ца беш лавтар Азиев Эме ком-байн а. ХIаьта вож шит болх ца беш латтара баьханаш ерш да: цхьане гата декхад, шол-лагIац оаца хьаьдар. Иштта лавтар боацаш баьханех ком-байнаш сецара болх кIезига-хьаьт: дий дийнахь Э. Азиев агрегат 32 гектара гIарен Х. Метиева агрегат 31 гекта-ра гIарен мара ялат аьрдац.

13-ча ионе 14 комбайнаш делкIелла болх беш алхьа 4 комбайн мара яцар, делкIел-тIехдагIа — 10. Цу дийнахьа планах 12 гектар ялат арда дезаца Альмураева агрегатот дерригта а цхьан гектара гIа-ра ялат мара арданзар, хIаьта Аслаханова агрегатот — 3 гек-тар.

Комбайнашкарча ялат дIа-цуваш йолча автомашинаша цхьаькхаш деш хIама а доацаш дукха ха йоаь. Комбайнаша ялат ардарга хьаькхаш латташ 8—10 саьхаташ доах шофера-ша С. Даурбекова, В. Сасина, иштта кхычар а. Шофераш цIоагIа раьза бац цу гIулашаш-та.

Совхоза кулгалхонца ховлий-уш хIаьмаш? Дика хов. Цхьа-баьтда, ухк кхоачамбоацараш дIадахаца деш хIама-м дац цар. Ухк санна «лоадам боаца» хIаьмаш вIалла лувца дезаш а лархIац совхоза директора нов. Ветюшкина. — Совхоза болх-м дика лел, — йоах цо, — 1300 тонн мукх пачаьхалхенна дIа-беша совхозо. Из болх бус цхьаьоагIац шоллагIац отделе-неш я, нов. Ветюшкин, кхоагIа-ца отделе-не хIана йнсай селла тIехьа?

Во вIаштIехдаькхад кхоа-лагIаца отделе-не кхашкарча кьа-хьаьгамошта баа дика кхаша х-линьтара гIулаш а. Цу балха тIа хьаькаваь повар из гIулаш-ца довазаш ва. Кхаша во кийчбу.

Отделе-не комбайнераштен жатнай машинисташтен юкье социалистически яьх йоаржаел-га тесса дитад совхоза партбю-ро секретара нов. Султанова а профсоюзини организацие а. От-деле-не Iаьрагуш «Кьаьгеама лисакош» яц, дикIагIаьрий-опит, массанена дайозьнийта, отделе-не механизаторашта юкье кIезига бу попичически — кхе-тама болх.

Ка бола ялаташ чуэца дола-денна дукха ха яц. Дика тоха-доьй данза дисар хIанз а кхоа-чаше йиш я. Сикхи доа ца де-ши ялат чуьйца дартдольта тай-пара болх тоабе декхарийла а партийнини, профсоюзини, ком-сомольскини организацие а сов-хоза дирекции а.

М. АЗИЕВ,
(тха собкор).

Ялаташ чуэцара — партийни теркам

Семилетка дийлагIа шу кьа-хьаьгеама толамех диза да.

ЦIоагIа хьийкIаьд ухк шера яла-таш. Цхьаькхаш фийгIац бойташ ший ханнахь ухк чуэцIагIа — ялат леладерий, механизаторий, агрономий, колхозий правлений хинна ца Iеш, первични партий-ни организацие а кертера де-кхар да. Ялаташ цIендаь чуэца-ра а, ухк пачаьхалхенна ший ханнахь докхара а керте латта беза коммунисташ. Шел-ковской района коммунисташ из дика кхетадеш ба. Ялат чуэца-ра кийчлун дукха балхаш даьд цар. Механизатораштен шофе-раштен совещани яьх, хIаьта социалистически декхараш тIа-ийцад комбайнераша, жатнай машинисташа, трактористаша.

Ялаташ леладерашта юкьер-ча массаво-политически балха а йоккха уйла тIаьохийт комму-нисташа. Собранешка ялат чу-эцаца хана де дезаца массаво-политически балхий план увт-аю. Комбайнераш, жатнай ма-шинисташ, шофераш хьаькхама Доска тIен кьаьгеама листо-каш тIен бахар, цар социалистиче-ски яьхий хIара денна йолча итгойт лархIац белга белгал-даькхад цу плана тIа. Аьхан совгIагIаца, карара-кара телта-ца Це байракхилгаша, иштта хьалхей леладерашта хетадь молнеш араьхецарга механизато-раш белгалбахара гIулашх а вIашагIаделад. Кхашка керда газеташ кхашкара, механизато-рашта бешедаш яра, царна эшар а дезар а хара, кхоачамбоаца-раш дIадахаца, дикIагIа болча жатнай машинистийн комбайне-рийн балха оьит йоаржаел, ялат чуэцара хIара агрегата тIа-цIоагIаьо агитатораш-организа-тораш. Агитатораш хьаьташа ухаргобла, кинофильмаш хьа-

ьхьаргIола гIулашх вIаштIех-даькхад.

Шой дош гIулашашка кхоа-чаше ба дукхагIа бола парт-ийни организацие секретараш. Масала, «Червонский», «Ок-тябрь 12 шу» яхача колхозаш-карча комбайнераштен жатнай машинисташтен юкье йоаржаел бонка пайда лут йола яьх. Ялаташ хьаькхар а ардар а кьастаь кьаста долаш чуэцIагIа цIоагIа а даь шой болх дIабола-баьча «Октябрь 12 шу» яхача юртбоахама артеда механизато-раша — коммунисташа дика гIулашх каралаьда. Целинни-каша санна жатнаша бу болх бергIолаш кхот комбайн тоар-ца мукх хьаькхаша шоза сик-даьд цар. ХIанз яьхь а комбайн ка бола ялаташ хьалхейш а оардаш а я.

СихагIа ялат чуэцара йоар-жаьла социалистически яьхь хьалхаш латт комбайнер-комму-нист И. Скринник. РСМ-8 яхача комбайнаца норма 12 гектар мара йоацаша дийнахь 36 гек-тара гIара ялат хьалхейш цу. Дий-нахь 26—30 гектар мукх оард новосташа Кочетковне Авер-зовен, жатнай машинисташта юкье хьалхей леладер В. По-дилькин. И. Скринникан карара-телта Це байракхилгаш аьх-чан совгIагIа денна.

Дика дIадоладеш ялат чу-эцIагIа Ленин цIерашчен «Ко-ммунист» яхачеи колхозашка, иштта кхычаша. Баьтда, яла-таш хьаька доладеш хьаька-ца денноша гучаьлар хьаька-ца колхозий партийни организаци-ей секретарашен парткомашен массаво-политически балха юкье докхий кхоачамбоацараш нийс-тадийтар. Ялаташ чуэцара гIулашх дийцад «Октябрь 40

шу» яхача колхоза партийни собране. Ялаташ чуэцара план-а хьежар, агрегатацарча агитатораш цIоагIаьир. ХIаьта, бо-кьонца хьаька а хьежа до-лаш дола кхоачамбоацараш дIадахаца декхарийла бир цар тракторни бригада бригадир во-ла партбюро секретара заместит-ель нов. Чинаркин колхоза председател нов. Крылов. Массадольца хIамагIа хьежа а лархIац баь а хилара ялаташ ханнахь хьаька доладурга, аьнна тешам беннабар нов. Чина-кина. ДIаьаькхача из кхыча беса хиннадар. Болх бе йолаенна саьхат даладехьа ехар нов. На-нева комбайн, 4 жатнах шпIа мара кхай тIа араланзар, хIаь-та «СК-4» яхар-м аккумулятор йоацаш хилара вIалла болх бе йолаьургIолаш а яцар. Белгал-данкха деза ялаташ чуэца дола-лут хьаькха агитацие балхаш а новкьоста Чинакина хайра хIама даь ца хилар.

Уж тайпа кхоачамбоацараш да кхыча колхозашка а. Цуду-хьа парте Шелковской райком-парторганизацие секретарий се-минар яьх. Ялат чуэцаь боах-кача наха юкьерча массаво-по-литически балха итгойт йир цига. Ханнахь кийч а яь, хьа-кхаша агитацие Доска хьаьт хьал-ца тухаца Фрунзе цIерашча кол-хоза партийни организацие секре-тара нов. Тараннина йоагIа критика йир семинаре. Дукхача колхозашкара ялат чуэцара хьа-таь гойтара агитацие лояцаша хана балхаш йнстедхара тIаьхеша цу. Во кийчIаь Це-уголок, «Молни», «Кьаьгеа-ма листонаш» хьалхейшад «Ок-тябрь 40 шу» яхачеи Фрунзе цIерашчен колхозий хьаьташ-на.

Масала, «Красный пахарь»

яхача колхозе ялаташ хьаькх-ла а, хьаьташа из цIенделга а толамца дIаьхаш да. Баьтда, цу балхаш лавца хьаькхаша До-ска тIа, «Кьаьгеама листонаш» тIа, «Молнеш» тIа хьаьтеш хьа-ма дIац. Уж балхаш дIадола-деш а цIоагIаьдар 80 про-цент ка бола ялат хьаькхар а ардар а кьастаь кьаста долаш чуэцIагIа из гIулашх кхоачаш-деш дац. «Слава труду» яхача многотиражний газето а хьаьтеш дац из гIулашх. Уж кхоачам-боацараш моттигаш ва партбю-ро секретарь нов. Гольшев а. Семинаре гулбаьбар кол-хозий механикаш а. Ялаташ чуэцара дерригта шой балхаш дIаидийтар коминтерноваша семинаре хиннарашта. ЦIоагIа уйла тIаьодаш дар стоюмета-телашарчул шоза дарегIа ху-лача бIочия методх ча вIаш-накхилла. Маьха чухнахь хил-лар совгIа хьаька маьхакхис а докхий хьаьт а деш, вIаш-катеха из ча массехь шера ца талхаш латт, хIаьта юкьаьца болаш бола чам а боьц цун. Ко-минтерноваша дIадоладеш из гIулашх хьаькхаша района дук-кхача колхозашка. ХIанз дук-хагIаца даькх мукх чуэцаш латт. ХьаьтIаьоацаш латт кIа цуэца доладу ха а.

ХIанз ялаташ чуэцаь латтаца хана политико-массови балха лархIаца уйла тIаьхейта еза колхозий парторганизацие. Култура болхлой, юрташкара лекторий группаш оарцагIаьха еза цу бехтIаьхмерча балха. ТIаькх болх а дика дIаьогIаь, хIаьта ханнахь пачаьхалхен-на ялаташ дIадала вIаштIехьа а дарга.

П. СЕХИН.

Агитбригада — кхашка

Ухк денноша Шайла рай-онни култура Цен агитбри-гада Нохч-ПалгIай АССР култура министерства мето-дически кабинеташа болхIошца цхьана Шайла районера сов-хозий кхашка хилар. Агит-бригада хилар «ДикIагIа» совхоза цхьаьоагIаьен «Ша-линский» совхоза 4-чен, 5-чел отделе-нешкарча свекло-водашш хьаькIаш леладераш болча.

Агитбригада даьта лояцаш хиннараша кхашкарча кьа-хьаьгамошта, тайп-тайпара программа хьийкхар. Полити-чески темах лавца бешедаш йир, кино хьийкхар, художе-ственные часть оттайир.

Доккха концерт оттайир зрителашта Шайла районни култура Цен художествен-

ни самодеятельносте даьта лояцараша. Халхара мело-деш кьастаца дика лексар А. Тейсаева а струини оркест-ро а.

Бонкхача безамца ладийгIар кхашка балхаш дераша «КПСС ЦК мартовски Пле-нум» яхача темах КПСС Шайла райкома партбюблио-тена заведующе нов. Пайха-евас йийшаша- леджера. Цул совгIа кино а хьийкхар гул-беннарашта. БригадIаь кхаш-карча станашка «Молния» яьх пенгазеташ араьхилар.

Кхашкарча кьаьгеамошша цIоагIа барнал а аьлар агит-бригада даьта лояцаш хинна-рашта, хIаьта ухк каст-наста ахар а дийхар.

М. ЭПЕНДИЕВ.

Хьалхле кагирхошка я

Дика хьийгIаь Шелковской района Менижинске цIерашча Николхай Морозкин. ВIаь гектар хьаька а хьаька касарех мукх

7 дийнахь аьрда баькхаш дош а шиништа В. Ивановен П. Тре-губовен. ХIанз «СК-3» яхача комбайнашца оардаш ба мукх. Мукх оардильта геттара дика лел комбайнер Л. Бурлаков воьча комсомольско-кагирхой агрега-те. План 8 гектар йолча метте, хьалхара дийнахь 13 гектара гIара мукх аьрдар Бурлакова, цу дош деннад хIара дийнахь 15—16 гектара гIара мукх ар-да.

Комбайнай агрегаташ хьа-

жаьаь агитатораш-комсомоль-цаш ба Михаил Санхьаев, Ни-колай Морозкин. ВIаь гектар хьаька а хьаька касарех мукх

Ка бола ялат чуэцаца бал-хаш тIа хьалхейш цуоцIаца лел-лоа комсомольцашен кагирхо-шен.

Г. ТИМОХИН,

ВЛКСМ Шелковской

райкома секретарь.

ЯХЬЕ ЯЬННАЧА ШИН ОТДЕЛЕНЕ

БоарамагIа догIаш дийлхад Насарен районе ухк тIехьарча денноша. ДIаидина ялаташ хIа-ра саьхата дегIауш. Техьади-сац осар а.

ДукхагIа йолча юртшарча кьаьгеамош шой махулла сихагIа ялаташ оасара кIалхар-да гIертш кьаьхейш боаьк. Масала, «Октябрь 40 шу» яхача совхоза Насар-Керттерча от-деле-не кхашка хинначоа ховргIа мел докхалхул докх леладераша шой хургоблча хьуькIаьмех. Дукха ха я цига 1070 гектар ху-лача хьаькIаьх хьай тIа маьхаш даьха а баьнна култивацие е болабеша. Из болх ухк денноша чухьаькхаша лархIац отделе-не механизатораша.

Кьаьстца хьаькхаша болх бу механизировани звеноншта кул-галдеча Бемурзиева Маьмада, Юздобе Хонжа-Аьмада, Гараков-е Муса-Хьаьсан. Заданех 13 гектара гIа маре а ца эаца сме-нах 18—19 гектар участка тIа култивацие цу цар. Шой шпIа-ша бIаь гектар хулача кхашка-ра из болх ухк денноша йнсте а баькхаша кьаьца звеноншта нов-кьостал де лархIац цу катийча наха.

Танкх кулг-кара балхад де-ча звенонша фу ду?

Уж а ялат дикIагIа хьуь-кIаьргIола наькIаьм лехаш. МугIаьрех дIаидина хьаькIаьшта доагIаца тайпара осар де

вIаштIехьаьдала култиватораш-ца, цу тIа эшпаша хана техника денноша. ДIаидина хьаькIаьшта йу-нал де вIаштIехьаьдал цар.

МугIаьрча звеноншта 15—16 сар ва. КIезиг-дукха техни-ко новкьостал дича ялаташ оасара кIал па дахитIалла низ ба из, наьаьха санна масса-не а цхьаьтарга бартаца болх хьаьбIа. Миншта вIаштIехьаьдоа-кхаргIа из гIулаш? Даьхаца шера звенондарча цхьаьбараша дика болх бора, шоллагIаьш ду-кхагIа йолча хана балха ца боа-гIа цIагIа багIар, доагIагIа тайпара шой хьаьнар а низ а дIаьлар цуькIаьча кьаьгеама. Баьтда, алапни цхьаьтарга йидро-ра.

Ухк шера кхыча тайпара болх бе лархIац Насар-Керттерча мугIаьрча звеноншта. Отделе-не кулгалхонца дига а баьнна хIа-ра звенонца болх беш вола сар кьаьстца ший балха участкх бехтIохаме хургоблш хIама вIаштIехьаькхар цар. Еригга звенонца чуьоагIаьш йола участок болхIошта цхьаьца — шпIаша гектар йолаш дIаийнкIар. Гул-ре хьаьтIаьхачалца ший зIаьм-гача участка гIара хьаькIаьшта Iунал де дезаш хул хIара звен-онца болхIо, хIаьта ше дIаьл-урца хьаькIаьшша хьежжа алапни а эаьргIа, цо.

ДIадахаца шера санна кьаь-ца, цу тIа эшпаша хана техника денноша. ДIаидина хьаькIаьшта йу-нал де вIаштIехьаьдал цар.

